

กบ. 626
30 มี.ค. 32
16.004

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
วันที่ 2346 6.6.10
วันที่ 3.0.ค.ค. 2532 30.304

ที่ กษ ๐๓๐๒/ 8575

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๒๐๐

๒๔ มีนาคม ๒๕๓๒

8/13

เรื่อง ขออนุมัติหลักการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดิน, ค่ารื้อย้ายบ้านเรือน, สิ่งปลูกสร้าง, ค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น, ที่ขล้มลูกให้แก่ราษฎรผู้ถือครองที่ดินซึ่งไม่มีเอกสารสิทธิ และการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินในเขตนิคมฯ ที่ถูกเขตการก่อสร้างโครงการชลประทาน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ นว ๑๔๔/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๐

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๔๔๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓

๓. พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

๔. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๓/๔๔๒๔ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๔

๕. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๒/๑๑๔๔๑ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๓๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่อ้างถึง ๕ ฉบับ (ไม่รับ)

ปัจจุบันกรมชลประทานได้ดำเนินการจ่ายเงินค่าทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ถือครองทรัพย์สินที่ถูกเขตการก่อสร้างโครงการชลประทาน ซึ่งได้แก่ ค่าทดแทนที่ดิน ค่ารื้อย้ายบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้าง และค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น สำหรับการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินนั้น ได้ดำเนินการจ่ายโดยวิธีจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม กล่าวคือ ราษฎรเจ้าของที่ดินจะต้องมีเอกสารสิทธิอย่างน้อยเป็น น.ส.๓ และทางอำเภอสามารถจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้ในส่วนการจ่ายเงินค่ารื้อย้ายบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้าง และค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น จะจ่ายให้แก่ราษฎรที่ปลูกสร้างอยู่ในที่ดินที่มีหลักฐานเอกสารสิทธิ เช่น โฉนดที่ดิน น.ส.๓ และ ส.ก.๑ หรือผู้ที่ครอบครองที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น และการจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินที่ถูกเขตการก่อสร้างโครงการชลประทาน ซึ่งปฏิบัติกันอยู่ในขณะนี้ เป็นการจัดซื้อโดยวิธีเจรจาซื้อขาย

9/13

ตามนัยหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ นว ๑๔๔/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๐ (ตามเอกสารหมายเลข ๑) และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๔๕๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ (ตามเอกสารหมายเลข ๒) โดยถือหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (ตามเอกสารหมายเลข ๓)

การก่อสร้างโครงการชลประทาน นอกจากจะเข้าก่อสร้างตามโครงการในที่ดินที่มีเอกสารสิทธิแล้วยังจะต้องเข้าดำเนินการในที่ดินประกอบด้วยพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ดินอุทยานแห่งชาติ และที่ดินสาธารณะประโยชน์ อย่างอื่นซึ่งกรมชลประทานได้ดำเนินการขออนุญาตใช้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อเข้าสำรวจดำเนินการปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในพื้นที่ที่จะเข้าทำการก่อสร้างมีราษฎรเข้าไปยึดถือครอบครองอาศัยตั้งบ้านเรือนและทำกินในที่โดยไม่มีเอกสารสิทธิมาเป็นเวลานานแล้ว ในกรณีนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าราษฎรเหล่านั้นมิได้ยื่นเรื่องขอดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจดำเนินการให้ได้เพราะขัดต่อระเบียบและกฎหมาย กรมชลประทาน และส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ไม่สามารถที่จะให้ราษฎรโยกย้ายออกจากพื้นที่เขตปฏิบัติการได้ ทำให้กรมชลประทานต้องหยุดชะงักการก่อสร้างตามแผนงานที่กำหนดไว้

นอกจากที่กล่าวแล้ว กรมชลประทานยังจะต้องดำเนินการก่อสร้างในเขตพื้นที่นิคมฯ ซึ่งสมาชิกของนิคมมีหนังสือเอกสารสิทธิตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แก่ห้ามโอนตามพระราชบัญญัติเพื่อการครองชีพ ในกรณีนี้ กรมชลประทานไม่อาจจ่ายเงินค่าทดแทนได้ จึงไม่สามารถเข้าดำเนินการก่อสร้างได้ตามแผนงานเช่นเดียวกัน

จากผลกระทบกังกล่าวแล้วหากมิได้รับการพิจารณาแก้ไขโดยการอุปโลมจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินให้แก่ราษฎรผู้ที่มีหรือไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินดังกล่าวแล้ว ก็อาจจะได้รับการยุบปลุกปั่นให้เป็นปฏิปักษ์ขัดขวางต่อการดำเนินงานตามโครงการได้ ซึ่งนับเป็นอุปสรรคข้อขัดข้องในการดำเนินงานอย่างแน่นอน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนชี้แจงดังนี้

๑. เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อันจะทำให้การก่อสร้างโครงการชลประทานแล้วเสร็จตามแผนงาน และงบประมาณที่ได้รับอีกทั้งให้เกิดความเป็นธรรมและเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรเจ้าของทรัพย์สิน จึงเห็นควรนำเรื่องเสนอขอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติหลักการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าทดแทน

ให้แก่เจ้าของทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นกรณีพิเศษ ดังต่อไปนี้

10/13

๑.๑ เจ้าของบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้างและต้นไม้ยืนต้น ซึ่งปลูกสร้างในที่ดิน ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ดินอุทยานแห่งชาติ ที่ดินสาธารณประโยชน์และ/หรือที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิอื่น ๆ ซึ่งราษฎรได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ก่อนที่กรมชลประทานจะเข้าทำการก่อสร้าง

๑.๒ เจ้าของที่ดินปลูกที่ยังไม่เก็บเกี่ยวผล ซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินที่มีหรือไม่มีเอกสารสิทธิ เช่นเกี่ยวกับข้อ ๑.๑ จะจ่ายเงินค่าทดแทนให้เฉพาะที่เสียหายเนื่องจากการก่อสร้างการชลประทานโดยไม่สามารถจะเก็บเกี่ยวผลได้ทัน

๑.๓ ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิทั้งที่อยู่ในเขตหรือนอกเขตสงวนหวงห้ามของทางราชการ แต่อยู่ในเขตทำการก่อสร้างการชลประทาน โดยได้ครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนที่กรมชลประทานจะเข้าดำเนินการก่อสร้าง

๑.๔ สมาชิกในเขตสหกรณ์นิคม และนิคมสร้างตนเอง ที่มีหลักฐาน น.ค.๓ หรือผู้มีสิทธิที่จะได้รับหลักฐาน น.ค.๓ ตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แต่ห้ามโอนตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ ซึ่งทางอำเภอไม่สามารถที่จะจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมได้ในขณะนั้น ให้มีสิทธิได้รับเงินค่าชดเชยที่ดินเป็นกรณีพิเศษ

๒. วัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหา

๒.๑ เพื่อขจัดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานพร้อมทั้งลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างส่วนราชการ และราษฎร

๒.๒ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรที่ถูกเขตโครงการชลประทานกั้นทั้งเป็นเหตุจูงใจให้ราษฎรเหล่านั้นสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ

๒.๓ ทำให้แผนพัฒนาแหล่งน้ำ มีผลก้าวหน้าตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

๓. การที่กรมชลประทานเข้าไปดำเนินการก่อสร้างโครงการในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ และเขตนิคมฯ ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนไม่ยินยอมให้ดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคอยู่ในขณะนี้หลายโครงการ เช่น โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองระบม จังหวัดฉะเชิงเทรา โครงการอ่างเก็บน้ำลำน้ำแม่แก จังหวัดราชบุรี โครงการอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล จังหวัดระยอง โครงการอ่างเก็บน้ำพันไม้ จังหวัดปราจีนบุรี โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยซากนอก และหนองกลางดง จังหวัดชลบุรี โครงการอ่างเก็บน้ำ

11/13

คลองนขา และคลองบางก่าปรัก จังหวัดกระบี่ และโครงการชลประทานอื่น ๆ อีกหลายโครงการ ในหลายท้องที่ ซึ่งผู้เข้าถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ ใ้มีหนังสือร้องเรียนต่อกรมชลประทาน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องขอให้เจ้าหน้าที่จ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินก่อนที่จะเข้าดำเนินการก่อสร้างโครงการนั้น ๆ

๔. ขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อประกอบการพิจารณาจ่ายเงิน

๔.๑ ให้ช่างรังวัดกรมที่ดินทำการรังวัดแผนที่แปลงกรรมสิทธิ์ (ร.ว.๔๑ ก.)

หรือสำรวจหาแผนที่ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินแต่ละราย พร้อมทั้งคำนวณเนื้อที่ให้ตรงกับความเป็นจริงทุกแปลง

๔.๒ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่กำหนดค่าทดแทนทรัพย์สินและบุคคลที่จะได้รับเงินค่าทดแทน เช่นเดียวกับที่กรมชลประทานได้เคยจ่ายเงินโดยวิธีสละสิทธิครอบครองในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว โครงการแม่จก ท้องที่อำเภอยะหริ่ง และในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนภูมิพล โครงการแม่จก ท้องที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดเชียงใหม่ (ตามเอกสารหมายเลข ๔)

๔.๓ คณะกรรมการฯ แต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง มีหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบรายละเอียด คำนวณราคาค่าทดแทน จัดทำบัญชีพร้อมผลการสำรวจเสนอคณะกรรมการฯ พิจารณาเมื่อคณะกรรมการฯ เห็นว่าสมควร ก็ให้กรมชลประทานจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินรายนั้นได้

๕. การจ่ายเงินให้แก่ราษฎรที่ถือครองที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิก็ดี หรือการจ่ายค่าที่ดินในพื้นที่เขตนิคมก็ดี ใ้มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้เคยดำเนินการมาแล้ว คือ

๕.๑ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้เคยขออนุมัติหลักการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินให้แก่ราษฎรผู้ถือครองที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิในเขตดำเนินการตามโครงการขยายเหมืองลิกไนต์แม่เมาะ สำหรับโรงไฟฟ้า เครื่องที่ ๔ และ ๕ จังหวัดลำปาง ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๓๑ ลงมติในหลักการให้ยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๑ โดยให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จ่ายเงินช่วยเหลือเกี่ยวกับที่ดินแก่ราษฎรผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งไม่มีหนังสือสำคัญหรือเอกสารสิทธิในที่ดินที่อยู่ในเขตโครงการขยายเหมืองลิกไนต์แม่เมาะ เครื่องที่ ๔ และ ๕ ตามความเป็นจริง โดยถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนที่ดิน และทรัพย์สินฯ กำหนดเป็นกรณีพิเศษ (ตามเอกสารหมายเลข ๕)

12/13

๕.๒ กรมชลประทานได้เคยขออนุมัติหลักการจ่ายเงินโดยวิธีสละสิทธิครอบครองที่ดิน ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าวของโครงการแม่จัน อำเภอพร้าว และในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนภูมิพลของโครงการแม่ต๋าย อำเภอค้อยเกา จังหวัดเชียงใหม่ (ตามเอกสารหมายเลข ๕)

๖. สรุป

๖.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้กรมชลประทานจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินได้ ตามเงื่อนไขในข้อ ๑ (๖.๑, ๖.๒, ๖.๓ และ ๖.๔)

๖.๒ เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด	เป็นประธานกรรมการ
๒. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นกรรมการ
๓. นายอำเภอท้องที่	เป็นกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการกองกฎหมายและที่ดิน กรมชลประทาน	เป็นกรรมการ
๕. นายช่างหัวหน้าโครงการชลประทาน	เป็นกรรมการ
๖. หัวหน้าฝ่ายจัดหาที่ดิน กองกฎหมายและที่ดิน กรมชลประทาน	เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่กำหนดราคาค่าทดแทนทรัพย์สินและบุคคลที่จะรับเงินค่าทดแทนฯ ตลอดจนแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจตรวจสอบและจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินแทนคณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจตรวจสอบทรัพย์สินของคณะกรรมการ โดยถือความเห็นคณะกรรมการเป็นหลักฐานในการจ่ายเงินค่าทดแทนฯ

๗. ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

๗.๑ ผลกระทบต่อนโยบายรัฐบาล เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ที่จะช่วยเหลือชาวชนบทที่ยากจนให้มีที่ทำกิน โดยการจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินที่ถูกเขตชลประทานให้แก่วัสดุเพื่อนำไปซื้อที่ดินอื่นใหม่

๗.๒ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินที่ถูกเขตชลประทานให้แก่วัสดุทำให้ราษฎรมีเงินทุนที่จะไปประกอบอาชีพเดิมหรืออาชีพใหม่ อันจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ

13/13

๓.๓ ผลกระทบทางสังคมและการเมือง อาจกระทบในความเป็นอยู่และ
อาชีพของราษฎรอยู่บ้าง เพราะเป็นการโยกย้ายที่อยู่อาศัย และทำกินในแห่งใหม่ แต่การจ่าย
เงินค่าทดแทนทรัพย์สินทำให้สามารถฟื้นฟูสภาพจิตและสภาพสังคมเข้าสู่ภาวะปกติทั้งเดิมหรืออาจดีกว่า
เดิมได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว

๓.๔ ผลกระทบอย่างอื่น ขณะนี้ยังไม่มี

จึงเรียบเรียงมาเพื่อโปรดเกล้าฯ เรื่องนี้ เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ทินไท

(สนั่น ขจรประสาทน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมชลประทาน

โทร. ๒๔๑๓๓๔๔